

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **Gladus International s.r.o.**, se sídlem Denisova 277/16, Olomouc, zast. JUDr. Ing. Ondřejem Lichnovským, advokátem se sídlem Sádky 1605/2, Prostějov, proti žalovanému: **Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 525/12, Praha, ve věci ochrany před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2013, č. j. 22 A 121/2012 – 90,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného usnesení Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako opožděná podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odmítnuta žaloba, kterou se domáhal soudní ochrany proti tvrzenému nezákonnému zásahu žalovaného spočívajícímu v rozeslání formulářů SCAC 2004 (dále také „formuláře SCAC“), do členských států Evropské unie v rámci mezinárodní výměny informací dle čl. 5 a 19 nařízení Rady (ES) č. 1798/2003, o správní spolupráci v oblasti daně z přidané hodnoty a o zrušení nařízení (EHS) č. 218/92, v platném znění (dále jen „nařízení č. 1798/2003“).

I. Vymezení věci

[2] Předmětem sporu je posouzení otázky, zda lze s ohledem na provedenou záměnu původního žalovaného Finančního úřadu pro Olomoucký kraj (dříve Finanční úřad Olomouc) za současného žalovaného, považovat podanou žalobu za opožděnou či naopak za včasnou.

[3] S ohledem na skutečnost, že s. ř. s. otázku záměny účastníků řízení výslovně neupravuje, vycházel krajský soud podle § 64 s. ř. s. z úpravy obsažené v § 92 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), která takový procesní postup umožňuje. Současně však byl povinen respektovat, že „*Hmotně-právní účinky zahájení řízení vůči*

dalšímu (novému) žalovanému nastávají dnem, kdy soudu došel návrh žalobce na provedení tohoto opatření, popřípadě dnem, kdy takový návrh učinil do protokolu. Běh promlčecích a prekluzivních lhůt se proto vůči těmto osobám staví tímto dnem a nikoliv dnem, kdy bylo řízení zahájeno s původním okruhem účastníků“ (Bureš, Drápal, Mazanec, Občanský soudní řád, Komentář, 5. vydání, 2001, vydalo nakladatelství C.H. BECK v Praze v roce 2001, str. 297). V posuzované věci zástupce stěžovatele učinil návrh na záměnu účastníků na straně žalované do protokolu u jednání před krajským soudem dne 25. 9. 2013.

[4] Žalobu na ochranu před nezákonným zásahem lze dle § 84 s. ř. s. podat do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu, nejpozději do dvou let od okamžiku, kdy k nezákonnému zásahu došlo. Rozhodným okamžikem pro běh dvouměsíční subjektivní lhůty je tedy okamžik, kdy se žalobce dozvěděl o úkonu, v němž spatřuje nezákonný zásah. V posuzované věci se stěžovatel o tvrzeném nezákonném zásahu dozvěděl před podáním žaloby, resp. jejího doplnění, doručeného krajskému soudu dne 20. 11. 2009, subjektivní dvouměsíční lhůta tak uplynula nejpozději dne 20. 1. 2010. V doplnění žaloby stěžovatel popsal mechanismus šíření formuláře SCAC mezi členskými státy Evropské unie včetně vymezení úkonů Finančního úřadu Olomouc a úkonů Ministerstva financí. Se znalostí těchto skutečností vlastním dispozitivním úkonem určil žalovaným Finanční úřad Olomouc. Podle názoru krajského soudu stěžovateli nic nebránilo v tom, aby žalobu podal také (nebo pouze) vůči Ministerstvu financí. V doplnění žaloby dále v bodě V. výslovně uvedl, že formuláře SCAC s informací, že stěžovatel je zapojen do podvodných transakcí v rámci intrakomunitárních podvodů, byly poprvé odeslány dne 5. 5. 2008. Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že podání žaloby vůči Ministerstvu financí, jejíž hmotně-právní účinky nastaly ke dni 25. 9. 2013, jsou mimo subjektivní i objektivní lhůtu pro podání žaloby vymezenou v § 84 odst. 1 s. ř. s.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření ke kasační stížnosti

[5] Proti usnesení krajského soudu brojí stěžovatel kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Má za to, že závěry doktríny k otázce účinků žalob na hmotněprávní lhůty v civilním soudnictví (viz citace v odstavci 3 tohoto rozsudku) nelze použít u lhůt procesněprávních. Lhůta pro podání žaloby podle § 84 s. ř. s. je lhůtou procesněprávní. Zachování procesněprávních lhůt je třeba odvozovat od data podání žaloby, pozdější záměna účastníků na straně žalované na zachování lhůty nemůže mít vliv.

[6] Z podstaty věci totiž vyplývá, že na straně žalované bude vždy de facto stát, a de iure pak orgán veřejné moci, uplatňující mu státem svěřenou část státní moci. Samotná záměna tak je ryze právní, zdánlivá, kdy tato nemůže sama o sobě mít na včasnost žaloby vliv. Pouze takováto interpretace šetří podstaty a smyslu práva stěžovatele na soudní ochranu jeho subjektivních práv. V projednávané věci je evidentní, že ten se proti tvrzenému zásahu obrátil na soud v zákonem stanovené lhůtě, byť s ohledem na objektivní nemožnost seznat rozložení kompetencí orgánů veřejné moci nebylo v jeho silách otázku pasivní legitimace tehdy správně posoudit. Stranou nelze ponechat ani snahu stěžovatele již v minulosti dosáhnout z procesní opatrnosti přistoupení nynějšího žalovaného, což však bylo ze strany krajského soudu s odkazem na účelovost zamítnuto.

[7] Stěžovatel dále uvádí, že dle § 64 s. ř. s. se ustanovení první a třetí části o s. ř. použijí pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně. Při aplikaci o. s. ř. je tak třeba brát zřetel na specifika správního soudnictví. Záměna účastníků řízení má ve správním soudnictví jiné účinky než v civilním soudním řízení, a to vzhledem k odlišné koncepci účastenství ve správním a civilním soudnictví. Podle § 19 o. s. ř. má způsobilost být účastníkem řízení ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti. Ve správním soudnictví má však podle § 33 odst. 2 s. ř. s. způsobilost být účastníkem řízení ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti, a správní orgán. V občanském soudním řízení se po záměně účastníků v procesním vztahu ocitá někdo jiný mající hmotněprávní subjektivitu, kdo dosud nemohl uplatňovat v řízení svá práva, a proto nelze po tomto novém

pokračování

účastníku řízení spravedlivě požadovat, aby se vůči němu vztahovaly dosavadní účinky zahájeného řízení. V daném případě došlo k záměně účastníků na straně správního orgánu a to tak, že na místo Finančního úřadu pro Olomoucký kraj nastoupilo Ministerstvo financí. Z občanskoprávního hlediska se jedná o jeden a týž subjekt práva, a to o stát, který se po provedené záměně účastní řízení pouze prostřednictvím své jiné organizační složky. Předpoklady účastenství ve správním soudnictví jsou tedy jiné, a proto se tyto odráží i v jiných účincích při záměně účastníků řízení.

[8] Stěžovatel rovněž poukazuje na skutečnost, že v případě, že Nejvyšší správní soud přisvědčí závěrům krajského soudu, nebude fakticky možné ve správním soudnictví provést s úspěchem záměnu účastníků. Ve správním soudnictví (na rozdíl od občanského soudního řízení) jsou žalobci limitováni řadou relativně krátkých procesních lhůt pro podání návrhu. Zde je významný rozdíl oproti hmotněprávním lhůtám aplikovaným v civilním soudnictví, které jsou v řádu let. Vzhledem k délkám soudních řízení trvajících v řádu měsíců i let, by pak jakákoli záměna účastníka řízení provedená po uplynutí některé z uvedených lhůt znamenala automaticky neúspěch ve věci. To proto, že na nedostatek věcné legitimace na straně některého z účastníků řízení se přijde až v průběhu řízení, kdy již dávno uplynuly lhůty pro podání návrhu, a kdy je třeba tento nedostatek zhojit záměnou účastníka.

[9] V závěru kasační stížnosti upozorňuje, že smyslem soudnictví není lpění na procesních formalitách, nýbrž poskytování ochrany oprávněným zájmům účastníků řízení. Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, publ. pod č. 534/2005 Sb. NSS, „[p]ři výkladu mezí práva na spravedlivý proces, stanovených soudních řádem správním (např. náležitosti žaloby, lhůta pro její podání, procesní podmínky), je v souladu s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nezbytné šetřit jejich podstaty a smyslu a nezneužívat je k jiným účelům, než pro které byly stanoveny. Nabízejí-li se přitom dvě interpretace, z nichž jedna hovoří ve prospěch výkonu práva na spravedlivý proces a druhá proti němu, musí soud vždy zvolit výklad první.“

[10] S ohledem na výše uvedené navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení k přednostnímu projednání.

[11] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že se ztotožňuje s argumentací krajského soudu uvedenou v napadeném usnesení a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud vydal rozsudek, kterým kasační stížnost zamítne jako nedůvodnou. Jelikož se v řízení o předmětné kasační stížnosti jedná čistě o otázku právního posouzení ustanovení o. s. ř. a s. ř. s., která se přímo nedotýká postupu žalovaného a orgánů Finanční správy České republiky, není namístě, aby se žalovaný vyjadřoval k obsahu kasační stížnosti podrobněji.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[13] Kasační stížnost podřazuje kasační důvody pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud předem dalšího odůvodnění konstatuje, že byla-li žaloba odmítnuta, přichází pojmově v úvahu pouze kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., jako zvláštní ustanovení ve vztahu k ostatním důvodům podle § 103 odst. 1 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního

soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98, všechna zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou též dostupná na www.nssoud.cz).

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že zachování procesněprávních lhůt (mezi které řadí i lhůty podle § 84 odst. 1 s. ř. s.) je třeba odvozovat od data podání žaloby, pozdější záměna účastníků na straně žalované na zachování těchto lhůt nemá vliv. Zdejší soud k tomuto v prvé řadě považuje za nutné konstatovat, že je pravdou, že lhůty uvedené v § 84 odst. 1 s. ř. s. jsou lhůtami procesními, tj. tyto lhůty budou zachovány i v případě podání žaloby k poštovní přepravě v poslední den lhůty. Tato skutečnost však k posouzení sporné otázky nepostačuje. Dále je nutné zdůraznit, že v případě žalob na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu (§ 82 a násl. s. ř. s.) je žalovaný správní orgán určen tvrzením žalobce, na rozdíl od žalob proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.), u nichž je osoba žalovaného kogentně určena zákonem (srov. usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, publ. pod č. 534/2005 Sb. NSS). Výjimkou z tohoto pravidla jsou žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením ozbrojeného sboru (který není správním orgánem). V těchto případech je žalovaný podle § 83 s. ř. s. část věty za středníkem určen zákonem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2008, č. j. 2 Aps 4/2008 - 138, publ. pod č. 1718/2008 Sb. NSS).

[15] V projednávané věci se nejedná o žalobu na ochranu před nezákonným zásahem ozbrojeného sboru, ale o žalobu na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu. V tomto typu žalob tedy není žalovaný určen zákonem, ale tvrzením samotného žalobce. Jaký konkrétní orgán označí žalobce jako původce jím tvrzeného zásahu je pro případný žalobcův úspěch ve sporu významnou okolností. Aby totiž byl žalobce úspěšný, musí jednak sám být aktivně věcně legitimován, tj. musí být nositelem subjektivního práva, jehož ochrany se domáhá, a současně jím označený žalovaný musí být legitimován pasivně, tj. musí být nositelem tomu odpovídající subjektivní povinnosti. Otázka pasivní legitimace tak není pouhou formalitou, protože pokud žalobcem označený žalovaný nezákonný zásah, pokyn nebo donucení, proti němuž žalobce brojí, neprovedl, soud žalobu zamítne z důvodu nedostatku věcné legitimace.

[16] Žalobce musí v žalobě vymezit nejen to, v čem spatřuje nezákonný zásah, ale také správní orgán, který jej provedl. Účinky podané žaloby pak nastupují pouze ve vztahu k tvrzenému nezákonnému zásahu a ve vztahu ke správnímu orgánu, který žalobce v žalobě označil. Pro otázku zachování lhůt podle § 84 odst. 1 s. ř. s. bude relevantní den podání žaloby pouze ve vztahu k tvrzenému nezákonnému zásahu a ve vztahu ke správnímu orgánu, který žalobce v žalobě označil.

[17] Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud ověřil, že v žalobě ze dne 22. 10. 2009 a v doplnění žaloby ze dne 19. 11. 2009 stěžovatel označil jako žalovaného Finanční úřad v Olomouci. V doplnění žaloby stěžovatel mimo dalších tří tvrzených nezákonných zásahů požadoval, aby soud žalovanému přikázal obnovit stav před odesláním formulářů SCAC 2004 a dodatečně informoval všechny adresáty, že se nepodílí na karuselových obchodech.

[18] V doplnění žaloby ze dne 11. 5. 2012 stěžovatel nahradil původní petit žaloby tak, že „II.a Žalovanému se přikazuje, aby obnovil stav před odesláním formulářů SCAC 2004 a dodatečně informoval všechny adresáty, že se nepodílí na karuselových obchodech. II.b Uvedení informace ohledně zapojení žalobce v karuselových podvodech v odeslaných formulářích SCAC 2004 bylo nezákonným zásahem žalovaného“. Dále uvedl, že dojde-li soud k závěru, že žalovaný sám informace ohledně zapojení žalobce v karuselových podvodech v odeslaných formulářích SCAC 2004 neuvedl, avšak zavedl příčinu k takovému postupu, pak žalobce požaduje vydání následujícího rozsudku: „II.b Zavedení příčiny k uvedení informace ohledně zapojení žalobce v karuselových podvodech v odeslaných formulářích SCAC 2004 bylo nezákonným zásahem žalovaného“.

pokračování

[19] Krajský soud posledně uvedený návrh vyloučil k samostatnému projednání, meritorně se jím zabýval a rozhodl o něm rozsudkem ze dne 29. 11. 2012, č. j. 22 A 14/2012 - 96. Návrh požadující obnovit stav před odesláním příslušných formulářů SCAC 2004, je předmětem nyní projednávané věci.

[20] Již z textu prvního doplnění žaloby ze dne 19. 11. 2009 přitom prokazatelně vyplývá, že si stěžovatel byl vědom skutečnosti, že příslušným k rozesílání formulářů SCAC 2004 do členských států Evropské unie je Ministerstvo financí, a že i v jeho případě formuláře odeslalo právě Ministerstvo financí, když mj. uvedl následující: „*Bc. M. M. v rámci vytykácího řízení přistoupil na základě mezinárodní výměny informací dle čl. 5 a 19 nařízení 2003/1798/ES (formulář SCAC 2004). Na základě jeho iniciativy tak mezi jednotlivými centrálními útvary pro kontakt s členskými státy (Central Liaison Office – CLO), kde tuto funkci v České republice plní Ministerstvo financí, začala probíhat výměna informací. Na základě informací a požadavků Bc. M. rozeslalo Ministerstvo do požadovaných členských států formuláře SCAC 2004, kde součástí každého byla následující informace: ...*“). I přes to, že si stěžovatel ke dni 19. 11. 2009 (dle krajského soudu nejpozději k 20. 11. 2009) byl vědom toho, že formuláře SCAC 2004, v jejichž odeslání spatřoval nezákonný zásah, odeslalo Ministerstvo financí, označil jako žalovaného Finanční úřad v Olomouci. O záměnu účastníků na straně žalované požádal až dne 25. 9. 2013.

[21] Za této situace lze účinky původně podané žaloby vztahovat pouze k žalovanému, kterého stěžovatel jako původce nezákonného zásahu označil. Při záměně účastníků řízení na straně žalované pak účinky podané žaloby vůči novému žalovanému nastupují dnem podání návrhu na záměnu účastníků řízení. Při posuzování otázky zachování lhůt pro podání žaloby podle § 84 odst. 1 s. ř. s. vůči novému žalovanému je tedy nutné vycházet ze dne podání návrhu na záměnu účastníků řízení. Argumentaci stěžovatele, že záměna účastníků na straně žalované nemá vliv na zachování lhůt pro podání žaloby, je třeba odmítnout. Stěžovatelova interpretace by totiž vedla k absurdním závěrům, kdy by žalobce mohl v žalobě označit v podstatě jakýkoli správní orgán a následně se návrhem na záměnu účastníků řízení na straně žalované (klidně i několikrát po sobě) domáhat účinků podané žaloby i vůči jinému/jiným správním orgánům. Takovýto výklad by bezesporu nebyl v souladu se zásadou rovnosti účastníků soudního řízení a ani se zásadou procesní ekonomie.

[22] Lze tedy uzavřít, že účinky podané žaloby vůči žalovanému Ministerstvu financí nastaly ke dni 25. 9. 2013, kdy stěžovatel podal návrh na záměnu účastníků na straně žalované. Otázku zachování lhůt pro podání žaloby podle § 84 odst. 1 s. ř. s. je tedy nutné posuzovat k tomuto dni. O nezákonném zásahu se stěžovatel dozvěděl nejpozději dne 19. 11. 2009, kdy v doplnění žaloby, doručeném krajskému soudu dne 20. 11. 2009, vylíčil rozhodné skutečnosti. V tomto doplnění rovněž uvedl, že „*[f]ormuláře SCAC s touto informací byly poprvé odeslány dne 5. 5. 2008.*“ Je tedy nesporné, že ke dni 25. 9. 2013 uplynula jak subjektivní tak objektivní lhůta pro podání žaloby vůči Ministerstvu financí.

[23] Nelze akceptovat ani argumentaci stěžovatele, že na straně žalované bude vždy de facto stát a záměna je tak ryze právní, zdánlivá, kdy tato nemůže mít na včasnost žaloby vliv. U této otázky je potřeba zdůraznit odlišnou koncepci účastenství v občanském soudním řízení a ve správním soudnictví (stěžovatel sám na tuto odlišnou koncepci účastenství poukazuje dále v kasační stížnosti – viz odstavec 7 tohoto rozsudku). V občanském soudním řízení by byl žalovaným skutečně stát jako právnická osoba, přičemž otázka, která organizační složka má za stát jednat, není otázkou věcné legitimace (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1197/2011, dostupné na www.nsoud.cz). Oproti tomu je podle § 83 s. ř. s. žalovaným správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah. V průběhu řízení je proto nutno zkoumat, zda žalobce tvrzenou aktivní věcnou legitimaci k podání žaloby skutečně měl, resp., zda se žalovaný státní orgán tvrzeného zásahu do veřejných subjektivních práv skutečně dopustil, zda je tedy skutečně věcně

pasivně legitimován (srov. usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 16. 12. 2008, č. j. 8 Aps 6/2007 - 247, publ. pod č. 1773/2009 Sb. NSS). Z tohoto důvodu tedy nelze akceptovat názor stěžovatele, že takováto záměna je pouze zdánlivá a nemá na včasnost žaloby vliv.

[24] Stěžovatel v kasační stížnosti rovněž argumentuje v tom smyslu, že v občanském soudním řízení se po záměně účastníků v procesním vztahu ocitá někdo jiný mající hmotněprávní subjektivitu, kdo dosud nemohl uplatňovat v řízení svá práva, a proto nelze po tomto novém účastníku řízení spravedlivě požadovat, aby se vůči němu vztahovaly dosavadní účinky zahájeného řízení. Obdobná situace však nastává i při záměně účastníků ve správním soudnictví. Je sice pravdou, že správní orgány jsou z hmotněprávního hlediska podřaditelné pod jedinou právnickou osobu (stát), avšak procesní subjektivitu mají správní orgány ve správním soudnictví samostatnou. V případě záměny jednoho správního orgánu za jiný, se tedy v řízení ocitá subjekt se samostatnou procesní subjektivitou, který dosud nemohl v řízení uplatňovat svá práva. V této souvislosti je rovněž vhodné připomenout, že relevantně se věcně bránit v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem bude schopen pouze ten správní orgán, který případný nezákonný zásah skutečně provedl (tj. věcně pasivně legitimovaný správní orgán) a proto označí-li žalobce jako žalovaného orgán, který se tvrzeného zásahu nedopustil, bude jeho žaloba zamítnuta.

[25] Námitka, dle které s ohledem na objektivní nemožnost seznat rozložení kompetencí orgánů veřejné moci, nebylo v silách stěžovatele ke dni podání původní žaloby správně posoudit otázku pasivní legitimace, není důvodná. Žalobou podanou ke krajskému soudu dne 22. 10. 2009 se domáhal ochrany před nezákonným zásahem Finančního úřadu v Olomouci, který spatřoval v nezákonně vedených vytykácích řízeních na dani z přidané hodnoty za období listopad 2007 až červen 2008. K výzvě soudu žalobu podáním ze dne 19. 11. 2009 doplnil a požadoval, aby soud žalovanému zakázal pokračovat v nezákonných vytykácích řízeních (I.), přikázal žalovanému obnovit stav před odesláním formulářů SCAC 2004 a dodatečně informoval všechny adresáty, že se stěžovatel nepodílí na karuselových obchodech (II.), přikázal žalovanému ukončit zásah ve formě evidování stěžovatele v registru EUROCANET a tudíž stěžovatele z tohoto rejstříku vyřadil (III.) a konečně přikázal žalovanému umožnit stěžovateli nahlédnout do všech písemností spisu (IV.) Z obsahu tohoto doplnění zcela jednoznačně vyplývá (viz citace v odstavci 20 tohoto rozsudku), že si stěžovatel byl vědom skutečnosti, že formuláře SCAC 2004 v rámci mezinárodní výměny informací dle čl. 5 a 19 nařízení č. 1798/2003 je oprávněno zasílat Ministerstvo financí a že tomu tak bylo i v jím žalované věci.

[26] Co se týče odkazu stěžovatele na jeho návrh ze dne 1. 9. 2011 na přistoupení Ministerstva financí na straně žalované, je potřeba konstatovat, že pokud by krajský soud přistoupení Ministerstva financí na stranu žalovanou připustil, lhůty pro podání žaloby podle § 84 odst. 1 s. ř. s. by ani v tomto případě nebyly vůči Ministerstvu financí zachovány.

[27] Stěžovatel v kasační stížnosti rovněž argumentuje § 64 s. ř. s., dle kterého se ustanovení první a třetí části o. s. ř. použijí pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně. Tímto způsobem správní soudy postupovaly, neboť při posouzení okamžiku, ke kterému počala běžet dvouměsíční subjektivní lhůta pro podání žaloby ve vztahu k Ministerstvu financí, vzaly za rozhodný okamžik nejzazší možné datum, ke kterému se stěžovatel o skutečnosti, který z orgánu finanční správy má v kompetenci rozesílání formulářů SCAC 2004 prokazatelně dozvěděl (tj. 19. 11. 2009 datum doplnění žaloby, ve kterém je jako odesílatel formulářů SCAC 2004 výslovně označeno Ministerstvo financí; dle krajského soudu dokonce až 20. 11. 2009, ke kterému bylo doplnění žaloby krajskému soudu doručeno). Aby počala běžet subjektivní lhůta pro podání žaloby, musí si být žalobce vědom toho, který správní orgán nezákonný zásah provedl, resp. v jednání kterého správního orgánu nezákonný zásah spatřuje. Pokud by žalobce nevěděl, který správní orgán zásah provedl, subjektivní lhůta by běžet nepočala. V projednávané věci je zřejmé, že stěžovatel nejpozději k 19. resp. 20. 11. 2009 všechny podstatné skutečnosti věděl, návrh na záměnu však podal až 25. 9. 2013, tj. téměř po 4 letech ode dne, kdy mu počala běžet subjektivní lhůta k podání žaloby.

pokračování

Při posuzování objektivní lhůty pak správní soudy vycházely opětovně pouze z tvrzení stěžovatele, který jako datum odeslání příslušných formulářů označil 5. 5. 2008.

[28] K argumentaci stěžovatele, že v případě, že Nejvyšší správní soud přisvědčí závěrům krajského soudu, nebude fakticky možné ve správním soudnictví provést s úspěchem záměnu účastníků, neboť ve správním soudnictví jsou žalobci limitováni řadou relativně krátkých procesních lhůt pro podání návrhu, zdejší soud uvádí následující. Objektivní lhůta pro podání žaloby na ochranu před nezákonným zásahem podle § 84 odst. 1 s. ř. s. je stanovena v délce dvou let od okamžiku, kdy k nezákonnému zásahu došlo. Tuto lhůtu nelze považovat za „relativně krátkou“, jak tvrdí stěžovatel. Subjektivní lhůta pro podání žaloby na ochranu před nezákonným zásahem podle § 84 odst. 1 s. ř. s. je stanovena v délce dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Jakkoliv lze tuto lhůtu považovat spíše za krátkou, byť ve správním soudnictví obvyklou, odvíjí se její běh až od okamžiku, kdy jsou žalobci všechny podstatné skutečnosti pro podání žaloby známy. Lze tedy uzavřít, že délka lhůt k podání žaloby na ochranu před nezákonným zásahem provedení záměny účastníků ve správním soudnictví neznemožňuje.

[29] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem v tom, že smyslem správního soudnictví není lpění na procesních formalitách, a že v případě dvou možných výkladů je nutno zvolit výklad ve prospěch výkonu práva na spravedlivý proces. Nejvyšší správní soud má ze všech důvodů v tomto rozhodnutí uvedených za to, že v případě posuzované sporné otázky, žádné dva rovnocenné výklady možné nejsou. Skutečnost, že se stěžovatel snaží o takový výklad zákona, který by mu byl ku prospěchu, je jistě jeho právem, sama o sobě však existenci dvojího rovnocenného výkladu nespovídá. Uvedený princip totiž nelze vykládat natolik široce, že by jakoukoli odlišnou interpretaci právní normy podanou stěžovatelem měly správní orgány zohlednit jakožto dvojí výklad. Jak pravil Ústavní soud, „v právním státě je třeba tvorbě právních předpisů věnovat nejvyšší péči. Přesto se však nelze vyhnout víceznačností, což plyne jak z povahy jazyka samotného, tak z abstraktnosti právních norem, jakož i z omezenosti lidského poznání, stejně jako z dynamické povahy sociální reality.“ (III. ÚS 783/06, publ. pod č. 210/2007) Víceznačnost totiž musí dosáhnout obecně přijatelné míry a musí jít o rovnocenný konkurenční výklad práva, ne pouze o výklad obtížně obhajitelný.

IV. Závěr

[30] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. podanou kasační stížnost zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[31] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly. Z uvedených důvodů soud rozhodl, že žádnému z účastníků se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. února 2014

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu